

LEGE

cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

CAPITOLUL I. Dispoziții generale

Articolul 1. Domeniul reglementării

Prezenta lege stabilește principiile de desfășurare a activității de expertiză judiciară, modul de realizare a expertizelor judiciare, procedura de admitere în profesie a expertului judiciar, statutul acestuia, forma de organizare a activității de expertiză judiciară.

Articolul 2. Noțiuni

În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni se definesc astfel:

instituție publică de expertiză judiciară – instituție publică sau structuri organizaționale din sfera lor de competență, specializate în efectuarea expertizelor judiciare și care au în stăruie de personal experți judiciari în specialitățile lor de competență;

birou individual de expertiză judiciară sau birou asociat de expertiză judiciară (în continuare *birou de expertiză judiciară*) – formă de organizare a activității de expertiză judiciară desfășurată de experții judiciari;

laborator de expertiză judiciară – instituție sau subdiviziune a unei instituții în care se efectuează expertiza judiciară și care este prevăzută cu instalații speciale, aparate și instrumente pentru realizarea cercetărilor conform specialității de expertiză judiciară corespunzătoare;

expert judiciar - persoana calificată și abilitată, conform legii, să efectueze expertize și să formuleze concluzii, în specialitatea în care este autorizat cu privire la anumite fapte, circumstanțe, obiecte materiale, organismul și psihicul uman, fenomene și procese și care este inclusă în Registrul de stat al experților judiciari;

ordonatorul expertizei judiciare – organul de urmărire penală, instanța de judecată sau alți participanți ai unui proces judiciar, care, conform legislației de procedură civilă, penală sau contravențională (în continuare – legislație de procedură), au dreptul de a dispune sau de a solicita de sine stăruie efectuarea unei expertize judiciare;

actul de dispunere a expertizei judiciare – ordonanța organului de urmărire penală sau încheierea instanței de judecată, prin care se dispune efectuarea expertizei judiciare sau, după caz, cererea de solicitare a efectuării expertizei judiciare depusă de către părți, din inițiativă proprie și pe cont propriu, în condițiile codurilor de procedură civilă, penală, contravențională.

Articolul 3. Cadrul juridic ce reglementează domeniul expertizei judiciare

Activitatea în domeniul expertizei judiciare este reglementată de prezenta lege, de legislația de procedură, de alte acte normative, precum și de acordurile internaționale privind asistența juridică și relațiile juridice în materie civilă și penală la care Republica Moldova este parte.

Articolul 4. Principiile de activitate în domeniul expertizei judiciare

Expertiza judiciară se efectuează în conformitate cu principiile legalității, respectării drepturilor și libertăților persoanei, independenței expertului, obiectivității și plenitudinii cercetărilor, confidențialității, imparțialității și echității.

Articolul 5. Principiul legalității

Expertul judiciar, în activitatea sa, este obligat să acționeze în conformitate cu legislația în vigoare ce reglementează domeniul activității de expertiză judiciară și să aplice corect dispozițiile actelor legislative și normative la formularea concluziilor sale.

Articolul 6. Principiul respectării drepturilor și libertăților persoanei

(1) La efectuarea expertizei judiciare este asigurată respectarea drepturilor și libertăților constituționale ale persoanei.

(2) Cercetările care necesită limitarea temporară a libertății sau a inviolabilității persoanei se realizează doar în temeiurile și conform procedurii stabilite de legislație.

(3) Orice persoană care se consideră lezată în drepturile și libertățile sale prin acțiunile expertului judiciar sau ale instituției publice de expertiză judiciară este în drept să se adreseze în instanța de judecată în modul stabilit de legislația de procedură.

Articolul 7. Principiul independenței expertului

(1) Expertul judiciar nu se poate afla în dependență directă sau indirectă față de ordonatorul expertizei judiciare, de părțile din procesul judiciar, precum și de alte persoane interesate în rezultatul expertizei judiciare.

(2) Activitatea de expertiză judiciară se desfășurează fără careva imixtiune.

(3) Exercițarea de presiune asupra expertului judiciar la desfășurarea activității de expertiză judiciară cu scopul de a influența emiterea raportului de expertiză judiciară este inadmisibilă și atrage răspundere juridică conform legii.

Articolul 8. Principiul obiectivității și plenitudinii cercetărilor

Expertul judiciar își desfășoară activitatea în mod corect și efectuează cercetări în privința obiectelor expertizei în baza unor aprecieri obiective, complete și sub toate aspectele, aplicând realizările moderne ale științei și tehnicii, alegând în măsura necesară totalitatea metodelor adecvate de cercetare pentru soluționarea problemelor înaintate.

Articolul 9. Principiul confidențialității

(1) Informațiile, faptele și documentele, de care expertul a luat cunoștință și pe care le deține, ca urmare a exercitării atribuțiilor în vederea efectuării expertizei judiciare, nu pot fi divulgate și nu pot fi utilizate în interes propriu ori în interesul unui terț.

(2) Divulgarea informațiilor, faptelor și documentelor specificate la alin. (1) se face doar cu autorizarea corespunzătoare a ordonatorului expertizei, cu excepția situațiilor în care există un drept sau o obligație legală sau profesională, care impune dezvăluirea acestora.

Articolul 10. Principiul imparțialității și echității

Expertul judiciar este obligat, la efectuarea expertizei, să acționeze imparțial, corect și nediscriminatoriu și să nu admită afectarea obiectivității sale de conflicte de interese, influențe de natură politică, rasială, etnică, socială sau de orice alți factori care pot influența rezultatele expertizelor judiciare efectuate.

CAPITOLUL II. **Expertiza judiciară**

Secțiunea 1-a. **Efectuarea expertizei judiciare**

Articolul 11. Expertiza judiciară

(1) Expertiza judiciară constituie o acțiune procesuală efectuată de către expertul judiciar, în cadrul procesului civil, penal sau contravențional (în continuare - proces), în scopul aflării adevărului, prin efectuarea unor cercetări metodice, cu aplicarea cunoștințelor speciale și procedeele tehnico-științifice pentru formularea unor concluzii argumentate cu privire la anumite fapte, circumstanțe, obiecte materiale, organismul și psihicul uman, fenomene și procese, ce pot servi drept probe într-un proces judiciar.

(2) Expertiza judiciară se efectuează în temeiul actului de dispunere a expertizei judiciare emis în conformitate cu prevederile legislației de procedură.

Articolul 12. Obiectul de cercetare al expertizei judiciare

(1) Obiectul de cercetare al expertizei judiciare îl constituie lucrurile, substanțele, urmele, documentele, faptele, fenomenele, circumstanțele, organismul și psihicul uman asupra cărora se solicită examinarea în scopul descoperirii adevărului.

(2) Expertiza judiciară nu soluționează probleme privind legalitatea sau ilegalitatea faptelor persoanelor fizice și juridice.

Articolul 13. Termenul de efectuare a expertizei judiciare

(1) Termenul de efectuare a expertizei judiciare se stabilește de către conducătorul instituției de expertiză judiciară sau de către expertul judiciar, în cazul expertului judiciar care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară, care a primit spre executare actul de dispunere a expertizei judiciare, ținând cont de genul acesteia, gradul său de complexitate, normativele de muncă aprobate și termenul solicitat de ordonatorul expertizei.

(2) La solicitarea motivată a expertului judiciar termenul de efectuare a expertizei poate fi prelungit de către conducătorul instituției sau, în cazul expertului judiciar care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară, sub răspundere proprie, fapt despre care se informează ordonatorul expertizei.

(3) Neprezentarea raportului de expertiză în termenul stabilit, fără motive întemeiate, atrage răspundere disciplinară în conformitate cu legislația în vigoare.

Articolul 14. Locul și condițiile efectuării expertizei judiciare

(1) Cercetările și investigațiile realizate în cadrul expertizei judiciare se efectuează în laboratoare acreditate, corespunzător genului de expertiză efectuată.

(2) În cazul în care se impune necesitatea efectuării cercetărilor și investigațiilor la fața locului sau la locul aflării obiectului ce urmează a fi examinat, ordonatorul expertizei sau solicitantul acesteia asigură expertului judiciar deplasarea spre obiectul cercetării și înapoi, accesul liber la obiectul respectiv, precum și condiții optime pentru lucru.

(3) Raportul de expertiză judiciară se întocmește în incinta instituției de expertiză judiciară sau a biroului de expertiză judiciară.

(4) Părțile în procesul, la solicitare, cu autorizarea ordonatorului expertizei, pot asista la etapa despachetării probelor, dacă aceasta nu contravine regulilor de efectuare a expertizei judiciare.

Articolul 15. Aducerea la cunoștință a rezultatelor expertizei judiciare

Conținutul și concluziile expertizei judiciare se aduc la cunoștință ordonatorului, în conformitate cu prezenta lege.

Secțiunea a 2-a.

Aspecte organizatorice de efectuare a expertizei judiciare în cadrul instituției publice de expertiză judiciară

Articolul 16. Acțiunile premergătoare efectuării expertizei judiciare în cadrul instituției publice de expertiză judiciară

(1) La recepționarea actului de dispunere a expertizei judiciare, conducătorul instituției de expertiză judiciară îl transmite, pentru efectuarea cercetărilor solicitate, expertului judiciar sau comisiei de experți judiciari nominalizați în conținutul acestuia.

(2) În cazul în care expertul judiciar sau experții judiciari din componența comisiei nu sunt nominalizați în conținutul actului de dispunere a expertizei judiciare sau cererii de efectuare a expertizei judiciare, conducătorul instituției de expertiză judiciară numește expertul concret sau comisia de experți în sarcina căreia se pune efectuarea expertizei judiciare solicitate.

(3) În cazul prevăzut la alin. (2), conducătorul instituției de expertiză judiciară are dreptul să delege șefilor subdiviziunilor de expertiză, responsabilitatea de numire a expertului sau a comisiei de experți, care au obligația, în termen de 2 zile lucrătoare, să numească expertul sau comisia de experți pe seama căreia se pune efectuarea expertizei dispuse.

(4) În cazul în care, la efectuarea expertizei judiciare, este necesară antrenarea unui expert judiciar sau a unui specialist din afara instituției publice de expertiză judiciară, conducătorul acesteia solicită acordul ordonatorului expertizei judiciare pentru antrenarea expertului judiciar sau a specialistului, corespunzător, precum și identificarea subiectului care va suporta cheltuielile pentru remunerarea acestuia.

Articolul 17. Drepturile conducătorului instituției de expertiză judiciară la organizarea și efectuarea expertizei judiciare

Conducătorul instituției de expertiză judiciară este în drept:

a) să restituie, fără executare, actul de dispunere a expertizei judiciare, obiectele și materialele din dosar, care urmează a fi examinate, dacă instituția pe care o conduce nu dispune de experți judiciari specializați în domeniu, bază tehnico-materială sau condiții speciale necesare pentru efectuarea cercetărilor, sau dacă întrebările puse spre examinare depășesc competența experților judiciari din cadrul instituției;

b) să înainteze ordonatorului expertizei un demers privind includerea în componența comisiei de expertiză a persoanelor care nu activează în instituția respectivă dacă cunoștințele lor speciale sînt necesare pentru întocmirea raportului de expertiză;

c) să activeze în calitate de expert judiciar, conform calificării deținute;

d) să restituie pentru completare, expertului judiciar, raportul de expertiză judiciară prezentat în cazul în care nu este complet;

e) să solicite evaluarea extraordinară a expertului judiciar;

f) alte drepturi prevăzute de prezenta lege.

Articolul 18. Obligațiile conducătorului instituției de expertiză judiciară la organizarea și efectuarea expertizei judiciare

Conducătorul instituției de expertiză judiciară este obligat:

- a) să repartizeze actul de dispunere a expertizei judiciare spre executare unui expert sau unei comisii de experți din cadrul instituției de expertiză judiciară, care posedă cunoștințe speciale în volumul necesar pentru a răspunde la întrebările înaintate expertului (comisiei de experți) sau conducătorilor subdiviziunilor specializate pentru repartizarea acestora experților subordonați;
- b) să asigure condițiile necesare pentru efectuarea expertizei judiciare;
- c) să stabilească termene pentru efectuarea expertizelor judiciare și să supravegheze respectarea lor;
- d) să aprobe regulamente, instrucțiuni, metodologii privind organizarea efectuării expertizelor;
- e) să informeze ordonatorul expertizei despre efectuarea expertizei judiciare și disponibilitatea de a recepționa raportul de expertiză, obiectele și materialele transmise pentru efectuarea expertizei.

Articolul 19. Expertiza extrajudiciară

(1) Instituțiile publice de expertiză judiciară și experții judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară pot efectua și expertize extrajudiciare.

(2) Expertiza extrajudiciară se efectuează în temeiul cererii scrise a persoanelor fizice sau juridice privind solicitarea de efectuare a expertizei. Cererea urmează să conțină informații și anexe necesare și suficiente, care să permită efectuarea completă a cercetării, similar actului de dispunere a expertizei judiciare.

(3) Expertiza extrajudiciară se efectuează în afara unui proces judiciar și presupune efectuarea unor cercetări metodice, cu aplicarea cunoștințelor speciale și procedurilor tehnico-științifice, pentru formularea unor concluzii argumentate cu privire la anumite fapte, circumstanțe, obiecte materiale, organismul și psihicul uman, fenomene și procese.

(4) După efectuarea expertizei extrajudiciare, cercetările și concluziile se expun într-un raport de expertiză extrajudiciară, căruia i se aplică corespunzător prevederile stabilite de prezenta lege pentru raportul de expertiză judiciară și care se prezintă persoanei care a solicitat efectuarea expertizei extrajudiciare.

(5) Expertiza extrajudiciară poate servi drept material auxiliar în formularea unei plîngerii.

Secțiunea a 3-a.

Efectuarea expertizei judiciare asupra persoanelor

Articolul 20. Liberul consimțământ și constrîngerea la efectuarea expertizei

(1) Examinarea persoanei în viață este efectuată doar cu liberul ei consimțământ, cu excepția cazurilor cînd efectuarea expertizei este obligatorie conform legislației de procedură.

(2) Consimțământul persoanei care urmează să fie examinată se prezintă în scris ordonatorului expertizei. Dacă persoana față de care a fost dispusă efectuarea expertizei nu a atins vîrsta de 16 ani sau este lipsită de capacitatea de exercițiu, consimțământul acesteia este redactat de reprezentantul ei legal.

(3) Dacă persoana se eschivează în mod vădit de a se prezenta pentru efectuarea expertizei, ordonatorul expertizei poate decide aducerea forțată a acesteia în modul stabilit de legislație.

(4) Persoana bănuită, învinuitul, inculpatul, persoana față de care sînt aplicate măsuri de constrîngere cu caracter medical poate fi supusă examinării în mod coercitiv, în condițiile prevăzute de Codul de procedură penală.

(5) Dacă pentru efectuarea expertizei medico-legale sau psihiatrice apare necesitatea unei supravegheri îndelungate, persoana poate fi internată în instituția medicală, în condițiile prevăzute de legislația de procedură.

Articolul 21. Temeiurile internării persoanei în instituția medicală și termenul de aflare în aceasta pentru efectuarea expertizei

(1) Internarea persoanei în instituția medicală pentru efectuarea expertizei se admite doar în temeiul actului de dispunere a expertizei emis în modul stabilit de legislația de procedură. În caz de necesitate, în actul de dispunere a expertizei se indică și decizia privind măsura preventivă sau de aducere forțată în instituția medicală.

(2) Termenele de aflare a persoanei în instituția medicală pentru efectuarea expertizei sunt prevăzute de legislația de procedură .

(3) Dacă perioada de internare în instituția medicală nu a fost prelungită sau dacă au dispărut temeiurile care justifică necesitatea internării persoanei examinate, aceasta se externează din staționar de îndată.

(4) Încălcarea termenelor de internare sau menținerea internării nejustificate a persoanei în instituția medicală poate fi contestată în instanța de judecată de către persoana examinată, apărătorul ei, reprezentantul ei legal, precum și de conducătorul instituției medicale.

Articolul 22. Apărarea drepturilor și intereselor legitime ale persoanei supuse expertizei

(1) Este interzisă restrângerea drepturilor persoanei supuse expertizei, cu excepția cazurilor când aceasta este expres prevăzută de legislație.

(2) Este interzisă recurgerea la aplicarea violenței, amenințării, înșelăciunii și altor mijloace ilegale în scopul obținerii informației de la persoana supusă expertizei.

(3) Persoanei internate în instituția medicală pentru a fi supusă expertizei i se asigură posibilitatea de a avea întâlniri cu apărătorul sau cu reprezentantul ei legal, în condiții de confidențialitate.

(4) Persoanei internate în instituția medicală pentru a fi supusă expertizei i se asigură posibilitatea de a înainta cereri și demersuri. Cererile și demersurile înaintate în temeiurile prevăzute de legislația de procedură nu sînt supuse controlului și, imediat, dar nu mai tîrziu de 24 de ore, sînt expediate adresatului.

Articolul 23. Condițiile spitalizării în staționarele de psihiatrie pentru efectuarea expertizei judiciare

(1) Persoanele internate în vederea efectuării expertizei psihiatrice în condiții de staționar se spitalizează în staționarele de psihiatrie cu regim obișnuit.

(2) Persoanele indicate la alin. (1) cărora le-a fost aplicată măsura preventivă sub formă de arest sînt spitalizate în secțiile instituției de expertiză special utilizate în acest scop. Internarea în aceste secții a persoanelor nearestate preventiv este interzisă.

(3) Deservirea materială, asistența medicală și sanitaro-igienică a persoanelor internate în staționarele de psihiatrie se efectuează în conformitate cu legislația privind ocrotirea sănătății.

Articolul 24. Metodele de examinare și cercetare aplicate la efectuarea expertizei judiciare asupra persoanelor

(1) La examinarea persoanelor supuse expertizei nu este permisă aplicarea metodelor de cercetare însoțite de senzații puternice de durere, care pot avea efecte negative asupra sănătății, precum și a celor interzise în practica medicală.

(2) La efectuarea expertizei judiciare în privința persoanei, este permisă prelevarea de la persoana examinată a mostrelor necesare pentru cercetări. Probele sînt prelevate de către medic sau alt specialist în prezența lucrătorilor medicali din instituția medicală respectivă. Despre obținerea probelor se menționează în raportul de expertiză.

(3) Este interzisă obținerea forțată a probelor de la persoanele supuse expertizei în mod benevol.

Articolul 25. Asistarea la examinarea persoanei supuse expertizei a altor participanți la procesul judiciar

(1) La examinarea persoanei supuse expertizei pot asista persoanele care au acest drept conform legislației de procedură. Prezența altor participanți la efectuarea expertizei este permisă doar cu consimțămîntul persoanei examinate și cu acordul scris al ordonatorului expertizei.

(2) La examinarea persoanei lipsite de capacitatea de exercițiu sau minorului, poate asista reprezentantul legal și/sau apărătorul său.

(3) Dacă apărătorul sau reprezentantul legal al persoanei supuse expertizei împiedică prin acțiunile sale efectuarea expertizei judiciare, la demersul motivat al expertului judiciar, ordonatorul expertizei poate interzice asistarea acestuia în continuare.

(4) Dacă examinarea persoanelor implică dezbrăcarea lor, la efectuarea expertizei pot asista doar persoane de același sex. Această restricție nu se referă la medici și alți lucrători medicali care participă la efectuarea expertizei.

(5) Nu este permisă prezența persoanei supuse expertizei, reprezentantului său legal sau a apărătorului său:

a) la întocmirea raportului de expertiză;

b) în timpul consultării experților, la efectuarea expertizei în comisie sau a celei complexe;

c) la efectuarea cercetărilor, dacă prezența nu este necesară în virtutea naturii cercetărilor sau dacă aceasta poate împiedica efectuarea lor.

Articolul 26. Colectarea probelor de la cadavrele supuse expertizei judiciare

(1) Colectarea probelor, fragmentelor de țesuturi și organe de la cadavre, în procesul efectuării expertizei medico-legale, necesare pentru soluționarea problemelor formulate în actul de dispunere a expertizei, se realizează fără consimțămîntul prealabil al ordonatorului expertizei sau al rudelor persoanei decedate, cu menționarea în raportul de expertiză a faptului colectării și scopului acesteia.

(2) De la cadavrele supuse expertizei medico-legale pot fi prelevate, în scopuri didactice sau științifice, țesuturi și organe, cu condiția că aceasta nu va afecta plenitudinea cercetărilor și valoarea probatorie a concluziilor medico-legale, cu menționarea, în raportul de expertiză a faptului prelevării și a scopului urmărit

(3) Prelevarea țesuturilor și organelor de la cadavre în scopurile prevăzute la alin. (2) se efectuează doar cu acordul scris al rudelor persoanei decedate, iar în cazul persoanelor decedate neidentificate – cu acordul scris al ordonatorului expertizei.

(4) Prelevarea țesuturilor și organelor de la cadavrele supuse expertizei medico-legale în scopuri de transplant se realizează în conformitate cu prevederile Legii nr.42 din 6 martie 2008 privind transplantul de organe, țesuturi și celule umane.

(5) Instituția de expertiză judiciară este responsabilă de păstrarea, utilizarea și nimicirea probelor biologice prelevate de la cadavre în conformitate cu normele sanitar-epidemiologice.

Secțiunea a 4-a.

Tipurile de expertize judiciare

Articolul 27. Clasificarea expertizelor judiciare

(1) Expertizele judiciare se clasifică după următoarele criterii:

- a) consecutivitatea efectuării expertizelor;
- b) volumul cercetărilor;
- c) numărul experților care au participat la efectuarea cercetărilor;
- d) numărul domeniilor de știință aplicate la efectuarea expertizei.

(2) După consecutivitatea efectuării cercetărilor, expertizele judiciare pot fi clasificate în următoarele tipuri: primare și repetate.

(3) După volumul cercetărilor, expertizele judiciare se clasifică în expertize de bază și expertize suplimentare.

(4) După numărul experților care au participat la cercetări, expertizele judiciare pot fi clasificate în: individuale și în comisie;

(5) După complexitatea domeniilor aplicate la efectuarea expertizelor judiciare acestea se clasifică în: mono-specializate și complexe.

Articolul 28. Expertiza primară

Expertiza primară este expertiza efectuată de către un expert judiciar sau de către o comisie de experți judiciari pentru prima dată, în cazul în care obiectul de cercetare nu a mai fost supus anterior, în cadrul unui proces, vreunei expertize de aceeași specializare.

Articolul 29. Expertiza repetată

(1) Expertiza repetată este expertiza care se efectuează în privința acelorași obiecte, fapte, circumstanțe și soluționează aceleași întrebări, care au fost soluționate la efectuarea expertizei primare și/sau suplimentare.

(2) Expertiza repetată se dispune în cazul în care concluziile expertizei primare și/sau suplimentare au fost apreciate de ordonatorul expertizei drept neîntemeiate sau referitor la care există îndoieli privind veridicitatea acestora, iar deficiențele nu pot fi înlăturate prin audierea expertului judiciar care a efectuat expertiza. La efectuarea expertizei repetate toate chestiunile examinate în cadrul expertizei anterioare se examinează din nou.

(3) Expertiza repetată se dispune în cazurile când:

- a) concluziile expertului sunt neclare, contradictorii, neîntemeiate sau dacă există îndoieli în privința lor;
- b) ordonatorul expertizei sau instanța de judecată a constatat că expertul judiciar nu avea dreptul să o efectueze sau și-a depășit competența;
- c) a fost încălcată ordinea procesuală de dispunere a expertizei;
- d) s-au constatat încălcări ale regulilor de procedură sau metodologice de efectuare a expertizei;
- e) nu au fost corelate datele de fapt puse la dispoziția expertului și concluziile sale;
- e) concluziile intră în contradicție cu datele de fapt ce figurează în cauză;
- f) există contradicții esențiale între opiniile experților, participanți la efectuarea unei expertize în comisie.

(4) Efectuarea expertizei repetate în toate cazurile se pune în sarcina altui expert sau altei comisii de experți. Expertul sau experții care au efectuat expertiza primară pot participa la efectuarea expertizei repetate pentru a da explicații, însă nu pot participa la efectuarea investigațiilor și la finalizarea concluziilor.

(5) Rezultatele expertizei repetate au aceeași valoare probantă ca și rezultatele expertizei anterioare și se apreciază în coroborare cu alte probe.

(6) La dispunerea expertizei repetate se prezintă raportul expertizei primare, precum și toate materialele prezentate în cadrul expertizei primare.

Articolul 30. Expertiza de bază

Expertiza de bază este expertiza în care se efectuează volumul principal de examinare.

Articolul 31. Expertiza suplimentară

(1) Expertiza suplimentară se dispune în cazul în care concluziile expertului sunt incomplete și necesită explicații sau completări, ori când apar întrebări noi referitoare la circumstanțele examinate și, în toate cazurile, răspunsurile nu pot fi obținute prin audierea expertului.

(2) Expertiza judiciară se consideră a fi incompletă, dacă expertul nu a cercetat toate obiectele, ci doar o parte din ele, sau dacă expertul nu a răspuns la toate întrebările prezentate spre soluționare.

(3) Pe parcursul efectuării expertizei suplimentare, expertul realizează investigații doar în partea în care acestea nu s-au efectuat în cadrul expertizei de bază.

(4) De regulă, efectuarea expertizei suplimentare se dispune aceluiași expert care a realizat expertiza de bază, dar poate fi dispusă și altui expert.

(5) Dispunerea expertizei suplimentare trebuie motivată.

Articolul 32. Expertiza individuală

Expertiza individuală este efectuată de un singur expert judiciar, într-un singur domeniu de specializare a expertizei judiciare sau în mai multe domenii de specializare a expertizei judiciare.

Articolul 33. Expertiza în comisie

(1) Expertiza judiciară în comisie este expertiza efectuată de persoane competente în același domeniu sau din domenii diferite ale expertizei judiciare.

(2) Expertiza în comisie se dispune în cazurile în care examinările au caracter complicat sau voluminos, ori dacă există expertize efectuate anterior care prezintă concluzii divergente. În cadrul expertizei în comisie pot fi formulate întrebări referitoare la cauzele divergențelor între concluziile expertizelor anterioare.

(3) Experții incluși în comisie stabilesc scopurile, succesiunea și volumul cercetărilor, în dependență de caracterul obiectului expertizei.

(4) La finalul cercetărilor în cadrul expertizei în comisie se întocmește un singur raport de expertiză care este semnat de toți experții care fac parte din componența comisiei.

(5) În situația în care există opinii divergente între experți, se întocmesc concluzii separate sau se declară despre imposibilitatea prezentării unor concluzii comune. Concluzia separată se anexează la raportul de expertiză și, de asemenea, se prezintă ordonatorului expertizei.

Articolul 34. Expertiza mono-specializată

Expertiza mono-specializată se consideră expertiza, cercetările din cadrul căreia se efectuează cu aplicarea cunoștințelor dintr-un singur domeniu a științei, tehnicii sau alt domeniu al activității umane.

Articolul 35. Expertiza complexă

(1) Expertiza complexă se efectuează în cazurile în care pentru elucidarea faptelor sau circumstanțelor cauzei sînt necesare concomitent cunoștințe din mai multe domenii ale științei, tehnicii sau din alte domenii ale activității umane.

(2) Expertiza complexă se poate efectua, fie de o comisie de experți calificați în genuri diferite de expertiză, fie de către un singur expert calificat în mai multe genuri de expertiză.

(3) Fiecare expert, participant la expertiza complexă, efectuează cercetări în limitele competenței sale. Expertul participă la formularea răspunsului doar la acele întrebări, cuprinse în actul de dispunere a expertizei, care corespund domeniului său de specializare.

(4) Organizarea cercetărilor complexe este atribuită conducătorului instituției de expertiză judiciară sau unuia dintre experții incluși în comisia constituită pentru efectuarea cercetărilor complexe, desemnat de către conducătorul instituției de expertiză judiciară.

(5) În rezultatul expertizei complexe se întocmește un singur raport de expertiză judiciară, în care se indică cercetările efectuate de fiecare expert, volumul acestora, experții care au formulat răspunsuri la întrebări și concluziile la care s-a ajuns. Raportul de expertiză judiciară se semnează de expertul judiciar doar în partea care se referă la cercetările efectuate de el.

Secțiunea a 5-a. Raportul de expertiză judiciară

Articolul 36. Raportul de expertiză judiciară

(1) După efectuarea expertizei judiciare, cercetările și concluziile expertului judiciar se expun de către acesta într-un raport de expertiză judiciară (în continuare – *raport de expertiză*).

(2) Raportul de expertiză este valabil dacă sunt respectate cumulativ următoarele condiții:

a) laboratorul în care a fost efectuată expertiza judiciară este acreditat și actul de acreditare este valabil;

b) cercetările sunt efectuate pentru specialitatea de expertiză judiciară pentru care laboratorul este autorizat;

c) expertiza este efectuată prin metode și metodologii aprobate;

d) expertiza este efectuată cu aparatul standardizat;

e) expertiza este efectuată de un expert judiciar inclus în Registrul de stat al experților judiciari sau de către o persoană recunoscută în calitate de expert judiciar în cauza dată de către ordonatorul expertizei.

(3) La efectuarea oricărei expertize judiciare se întocmește un singur raport de expertiză.

(4) Raportul de expertiză se întocmește în două exemplare, dintre care exemplarul nr. 1 se transmite ordonatorului expertizei, iar exemplarul nr. 2 se arhivează pentru păstrare.

(5) La raportul de expertiză, după caz, se anexează materialele în baza cărora se întemeiază concluziile expertului (planșe fotografice, scheme, schițe și grafice etc.), precum și, după caz, opiniile separate ale experților care au participat la efectuarea expertizei.

(6) Prin derogare de la prevederile alin. (1), cercetările și concluziile expertului se expun verbal în cazul în care expertiza se desfășoară în fața ordonatorului expertizei, care consemnează procesul de efectuare a cercetărilor și concluziile expertului într-un proces-verbal încheiat în condițiile legislației de procedură.

(6) Prezentarea, cu bună-știință, a concluziilor false în raportul de expertiză atrage răspundere penală conform legislației.

Articolul 37. Forma și conținutul raportului de expertiză

(1) Raportul de expertiză se întocmește în formă scrisă, dactilografiată, în limba de stat și este structurat în trei părți: introductivă, descriptivă și concluzii.

(2) În partea introductivă a raportului de expertiză se indică:

a) denumirea și adresa juridică a instituției publice de expertiză judiciară sau a biroului de expertiză judiciară;

b) datele cu privire la actul de dispunere a expertizei judiciare;

c) datele despre ordonatorul expertizei judiciare;

d) denumirea și adresa juridică a laboratorului, unde a fost efectuată expertiza judiciară;

e) mențiunea despre cunoașterea drepturilor și obligațiilor prevăzute de Codul de procedură penală, Codul de procedură civilă sau, după caz, Codul contravențional, cât și despre răspunderea pentru încălcarea prevederilor art. 312 și 315 din Codul penal;

f) data întocmirii raportului de expertiză, numărul, tipul și genul expertizei;

g) datele despre expertul sau experții care au participat la efectuarea expertizei (numele, prenumele, numărul licenței, specializarea în care este calificat, gradul de calificare, precum și, după caz, gradul științific, specialitatea deținută și vechimea în muncă în specialitatea respectivă);

h) date despre persoanele care au participat, precum și despre cele care au asistat, la efectuarea expertizei;

i) expunerea succintă a circumstanțelor cazului pentru soluționarea căruia se solicită efectuarea expertizei;

j) lista materialelor și obiectelor, prezentate pentru expertiză;

k) întrebările înaintate spre soluționare;

l) în cazul expertizei suplimentare sau repetate, se indică datele expertizei primare (numărul, data întocmirii raportului de expertiză, numele și prenumele experților care au participat la efectuarea expertizei, concluziile acestora), precum și motivele dispunerii acesteia.

(3) În partea descriptivă a raportului de expertiză, în dependență de genul expertizei efectuate, se reflectă următoarele informații:

a) date despre starea obiectelor supuse examinării (prezența și starea ambalajului) sau date despre persoanele examinate, modalitatea de transportare și felul de ambalare a materialelor și obiectelor, prezentate pentru expertiză;

b) conținutul etapelor examinării cu indicarea metodelor de cercetare și metodicilor aplicate, mijloacelor tehnice și materialelor de consum folosite, condițiilor de utilizare și rezultatele obținute;

c) scopurile, condițiile și rezultatele experimentelor (dacă au fost efectuate) și obținerii modelelor de comparație;

d) date despre deteriorarea sau consumul obiectelor supuse examinării;

e) evaluarea etapelor cercetărilor, analiza rezultatelor obținute, motivarea și formularea concluziilor;

f) referiri la ilustrații, anexe și explicațiile necesare pentru acestea;

g) circumstanțele relevante identificate de expert și cu referire la care nu au fost adresate întrebări;

h) concluzii prealabile;

i) argumentarea imposibilității de a răspunde la toate sau la unele întrebări ce au fost puse, dacă materialele prezentate nu au fost suficiente sau întrebările formulate nu țin de competența expertului, ori nivelul științei și practica expertizelor nu permit de a răspunde la întrebările puse;

j) caracteristica succintă a dispozitivelor și materialelor utilizate, regimul fixării și imprimării. Pentru mijloacele de tehnice și programele soft utilizate, se indică tipul, modelul, producătorul, denumirea, și versiunea programului soft folosit, regimul obținerii și imprimării imaginii.

(4) Partea finală a raportului de expertiză, concluzii, este partea în care sunt expuse concluziile expertului, care cuprind răspunsurile la întrebările adresate de către ordonatorul expertizei. Răspunsurile la întrebări se formulează exact, fără a permite interpretări echivoce. Concluziile se clasifică în:

- a) categorice (pozitive sau negative);
- b) probabile;
- c) privind imposibilitatea soluționării întrebării.

(5) Raportul de expertiză judiciară se semnează de expertul sau, după caz, experții, care l-au întocmit și se aplică ștampila acestuia, după caz, a acestora, pe fiecare pagină și pe toate anexele, conform competenței.

Articolul 38. Corectarea greșelilor comise în conținutul raportului de expertiză

(1) În cazul în care la întocmirea raportului de expertiză au fost admise greșeli tehnice de redactare care ar putea schimba concluzia expertului sau care pot crea erori de conținut, expertul care l-a întocmit, din oficiu sau la cererea ordonatorului expertizei, va proceda la corectarea greșelilor.

(2) Rectificarea greșelii comise se face prin întocmirea în două exemplare a unui act de corectare a greșelilor comise în conținutul raportului de expertiză (în continuare – *actul de corectare a greșelilor*), în care expertul consemnează, la care compartiment, pagină și alineat al raportului de expertiză a fost comisă greșeala, precum și formularea concluziei corecte. În conținutul actului de corectare a greșelilor, expertul va semna declarația de răspundere penală pentru prezentarea cu bună-știință a unor concluzii false la formularea rectificării și va indica la inițiativa cui a fost corectată greșeala.

(3) Exemplarul nr.1 al actului de corectare a greșelilor se transmite ordonatorului expertizei, iar exemplarul nr.2 al acestuia se anexează la exemplarul nr. 2 al raportul de expertiză.

(4) Actul de corectare a greșelilor se certifică analog raportului de expertiză, conform prevederilor art. 37 alin. (5).

Articolul 39. Arhivarea rapoartelor de expertiză

(1) Instituțiile publice de expertiză judiciară și experții judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară sunt obligați să țină arhiva rapoartelor de expertiză judiciară întocmite în cadrul acestora.

(2) Pentru păstrarea datelor despre fiecare expertiză judiciară efectuată se întocmește un dosar separat care cuprinde: actul de dispunere a expertizei, exemplarul nr. 2 al raportului de expertiză, după caz, exemplarul nr. 2 al actului de corectare a greșelilor, corespondența expertului care a efectuat expertiza, precum și alte notițe ale acestuia.

(3) Al doilea exemplar al rapoartelor de expertiză judiciară întocmite de către persoanele ce nu au calitatea de expert judiciar, dar care au fost admise, cu acest statut, într-un proces judiciar, se transmit spre păstrare Ministerului Justiției.

(3) Termenul de păstrare a rapoartelor de expertiză în arhivă este de 25 ani, iar pentru expertizele psihiatrico-legale, de 75 de ani.

(4) Arhiva rapoartelor de expertiză poate fi ținută, suplimentar, și în format electronic, cu condiția păstrării conținutului inițial intact al documentelor și asigurării condițiilor de protecție împotriva modificării acestuia.

(5) Arhiva experților judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară excluși din Registrul de stat al experților judiciari se transmite Ministerului Justiției.

(6) La solicitarea ordonatorului expertizei, în cazul pierderii sau distrugerii primului exemplar al raportului de expertiză, care se păstrează în dosarul cauzei judiciare, pot fi eliberate copii autentificate de pe al doilea exemplar al raportului de expertiză, de către instituția publică de expertiză judiciară, biroul de expertiză judiciară sau, după caz, de către Ministerul Justiției, în dependență de subiectul care îl păstrează.

(7) Eliberarea copiilor rapoartelor de expertiză altor persoane se efectuează doar cu acordul ordonatorului expertizei sau a organului care examinează cauza.

CAPITOLUL III.

Admiterea în profesia de expert judiciar

Articolul 40. Cerințe pentru exercitarea activității de expert judiciar

(1) Poate obține calitatea de expert judiciar persoana care întrunește următoarele condiții:

a) este cetățean al Republicii Moldova;

b) cunoaște limba de stat;

c) are capacitate de exercițiu deplină;

d) are diplomă de absolvire a studiilor superioare de licență și studiilor superioare de masterat, în specialitatea pentru care solicită calificarea de expert judiciar sau, pentru obținerea calității de expert judiciar în domeniul expertizei medico-legale sau psihiatrico-legale, diplomă de studii superioare de specialitate și de studii postuniversitare de rezidențiat, sau, pentru obținerea calității de expert judiciar în domeniul expertizelor judiciare criminalistice, diplomă de absolvire a studiilor superioare de licență și studiilor superioare de masterat și certificat de calificare în specializarea respectivă;

e) a efectuat stagiul profesional în specialitatea de expertiză pentru care solicită calificarea de expert judiciar;

f) este apt din punct de vedere medical pentru exercitarea atribuțiilor de expert judiciar în specializarea în care solicită calificarea de expert judiciar;

g) nu are antecedente penale;

h) are reputație ireproșabilă;

i) a susținut examenul de calificare.

(2) Nu se consideră persoană cu reputație ireproșabilă și nu se admite la examenul de calificare persoana:

a) care a fost anterior declarată vinovată de săvârșirea unei infracțiuni săvârșită cu intenție;

b) căreia, anterior, i s-a retras calificarea de expert judiciar din motive compromițătoare;

c) care, în ultimii 5 ani, a fost concediată din cadrul unei instituții publice de expertiză judiciară sau dintr-o altă instituție publică sau privată din motive compromițătoare.

Articolul 41. Stagiul profesional

(1) Persoana care solicită atribuirea calificării de expert judiciar, anterior participării la examenul de calificare, efectuează un stagiul profesional, în specialitatea pentru care dorește să

obține calitatea de expert judiciar, în una din instituțiile publice de expertiză judiciară sau într-un birou de expertiză judiciară, sub îndrumarea conducătorului de stagiu.

(2) Stagiul profesional se efectuează pe o perioadă de cel puțin un an, în acest timp, persoana avînd calitatea de expert-stagiar.

(3) Efectuarea stagiului are loc în bază de contract încheiat între expertul-stagiar și instituția publică de expertiză judiciară sau între expertul stagiar și biroul de expertiză judiciară.

(4) Instituția publică de expertiză judiciară sau, după caz, biroul de expertiză judiciară asigură expertului-stagiar spațiu de lucru și acces la utilajul și materialele necesare pentru realizarea stagiului.

(5) Conducător al stagiului profesional este, de regulă, un expert judiciar cu grad de calificare de categoria I sau de categorie superioară în specialitatea în care se efectuează stagiul.

(6) Un expert judiciar conducător de stagiu poate să aibă concomitent pînă la 2 experți-stagiari.

(7) În cadrul stagiului profesional, expertul-stagiar studiază aprofundat bazele teoretice și practice ale expertizei judiciare, legislația în vigoare în domeniul expertizei judiciare, acumulează deprinderi practice necesare exercitării activității profesionale de expertiză judiciară.

(8) Condițiile efectuării stagiului profesional, drepturile și obligațiile expertului-stagiar, ale expertului îndrumător, precum și ale instituției publice de expertiză judiciară sau, după caz, ale biroului de expertiză judiciară față de acesta, sînt stabilite prin regulament, aprobat de Guvern.

(9) Persoanele care au absolvit instituții de învățămînt superior specializate în domeniul expertizelor judiciare și nu a trecut mai mult de 2 ani de la absolvire, precum și persoanele care, anterior depunerii solicitării de atribuire a calității de expert judiciar, au activat în această calitate cel puțin 5 ani, iar de la momentul încetării activității nu a trecut mai mult de 2 ani, sunt eliberate de la efectuarea stagiului profesional.

(10) Persoana care solicită conferirea calității de expert judiciar pentru ulterioară activitate în instituțiile publice specializate și subdiviziunile specializate din sistemul Ministerului Sănătății, trebuie să susțină specializarea postuniversitară prin una din formele aprobate. La finele specializării se susține examenul de calificare. Specializarea postuniversitară se consideră ca fiind stagiu profesional.

(11) Stagiul profesional poate fi efectuat și în alte state, sub conducerea unui expert judiciar din statul respectiv.

Articolul 42. Expertul-stagiar

(1) Expert-stagiar poate fi persoana care întrunește condițiile prevăzute la art. 40 lit. a) - d) și f) - h) .

(2) Expertul-stagiar activează sub supravegherea și îndrumarea conducătorului de stagiu.

(3) Expertul-stagiar poate să întocmească proiecte de rapoarte de expertiză judiciară sub îndrumarea conducătorului de stagiu. Expertul-stagiar nu poartă răspundere pentru calitatea raportului de expertiză la întocmirea căruia a participat și nu semnează rapoarte de expertiză judiciară.

(4) Expertul-stagiar are următoarele obligații:

a) să urmeze cursuri de formare inițială;

c) să efectueze expertizele date spre executare de către conducătorul stagiului;

d) să țină evidența expertizelor judiciare efectuate sau la efectuarea cărora a participat;

e) să achite taxa pentru efectuarea stagiului profesional, dacă asupra acesteia s-a convenit în contractul de efectuare a stagiului profesional;

f) să respecte regimul informațiilor ce constituie secret de stat sau a altor informații cu accesibilitate limitată care i-au devenit cunoscute în cursul efectuării stagiului.

(5) Taxa pentru efectuarea stagiului este stabilită de fiecare instituție publică de expertiză judiciară sau, după caz, de către biroul de expertiză judiciară, în care își efectuează stagiul.

(6) Remunerarea expertului-stagiar care efectuează stagiul în cadrul unei instituții publice de expertiză judiciară se efectuează în condițiile art. 78. Remunerarea expertului-stagiar care efectuează stagiul în cadrul unui birou de expertiză judiciară se efectuează în condițiile convenite în contractul de stagiul.

(7) Expertul-stagiar care efectuează stagiul în cadrul unui birou de expertiză judiciară se supune regimului fiscal aplicabil experților judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară.

(8) Dosarul personal al expertului-stagiar care efectuează stagiul profesional în cadrul instituției publice de expertiză judiciară se păstrează la instituția respectivă, iar dosarul personal al expertului-stagiar care efectuează stagiul în cadrul unui birou de expertiză judiciară se păstrează la biroul respectiv.

Articolul 43. Obținerea calității de expert judiciar

(1) Calitatea de expert judiciar se dobândește de către persoana care a promovat examenul de calificare, susținut în fața Comisiei de calificare și evaluare a experților judiciari (în continuare – *Comisia de calificare și evaluare*), constituită în fiecare instituție publică de expertiză judiciară. Persoana care intenționează să-și desfășoare activitatea în domeniul expertizei judiciare în cadrul unui birou de expertiză judiciară susține examenul de calificare în fața Comisiei de calificare și evaluare formată de Ministerul Justiției.

(2) La examenul de calificare este admisă persoana care întrunește condițiile prevăzute la art. 40 alin. (1) lit. a) – i) și care a depus la instituția publică de expertiză judiciară corespunzătoare următoarele acte:

- a) cererea de admitere la examen;
- b) copia buletinului de identitate;
- c) copia diplomei de licență în specialitatea pentru care a obținut calificarea de expert judiciar sau a echivalentului acesteia;
- d) copia carnetului de muncă, după caz;
- e) cazierul judiciar;
- f) certificatul medical;
- g) declarația pe proprie răspundere privind reputația ireproșabilă.

(3) Persoana care intenționează să-și desfășoare activitatea în domeniul expertizei judiciare în cadrul unui birou de expertiză judiciară, se admite la examenul de calificare după depunerea, la Ministerul Justiției, a actelor indicate la alin. (2) și achitarea, în contul bugetului de stat, a taxei inițiale obligatorie în mărime de 20 de unități convenționale.

(4) Comisia de calificare și evaluare se formează prin ordin al conducătorului instituției publice de expertiză judiciară sau, corespunzător, prin ordin al ministrului justiției, și se compune din 5 membri și un secretar.

(5) Unul dintre membrii Comisiei de calificare și evaluare este, în mod obligatoriu, o persoană desemnată de către Ministerul Justiției. Ceilalți membri ai Comisiei de calificare și evaluare trebuie să fie experți judiciari de categoria întâi sau superioară calificați în specialitatea pentru care se desfășoară examenul de calificare sau specialiști în domeniul respectiv care se bucură de reputație ireproșabilă și dețin un nivel înalt de calificare.

(6) Condițiile de admitere la examen, de desfășurare a acestuia și condițiile de promovare a examenului se stabilesc prin regulament, care, împreună cu Regulamentul de activitate al Comisiei de calificare și evaluare se aprobă de prin ordin comun al ministrului justiției și conducătorilor instituțiilor publice de expertiză judiciară.

(7) În baza rezultatelor examenului de calificare, Comisia de calificare și evaluare califică persoana ca expert judiciar cu drept de a efectua un anumit gen de expertiză judiciară.

(8) Rezultatele examenului de calificare sînt valabile pentru perioada de un an de la data susținerii examenului de calificare. Persoana care nu solicită eliberarea licenței pentru exercitarea activității de expert judiciar în termen de un an de la data susținerii examenului de calificare, pierde dreptul de a obține licența în baza rezultatelor obținute la examenul de calificare respectiv.

CAPITOLUL IV.

Licențierea expertului judiciar

Articolul 44. Eliberarea licenței pentru exercitarea profesiei de expert judiciar

(1) Actul care confirmă statutul de expert judiciar este licența.

(2) Licența pentru exercitarea activității de expert judiciar se eliberează, conform hotărîrii Comisiei de calificare și evaluare privind rezultatele examenului de calificare în fața căreia a susținut examenul de calificare persoana, prin ordin al conducătorului instituției publice de expertiză judiciară.

(3) Licența pentru experții judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară se eliberează în condițiile alin. (2) prin ordin al ministrului justiției.

(4) Licența se eliberează la cererea scrisă a persoanei, adresată instituției publice de expertiză judiciară sau, respectiv, Ministerului Justiției, în termen de 10 zile de la data depunerii cererii și este valabilă pe întreg teritoriul Republicii Moldova.

(5) Datele despre licențele eliberate se includ în Registrul de stat al experților judiciari în termen de 10 zile de la eliberarea licenței. Instituțiile publice de expertiză judiciară transmit Ministerului Justiției datele despre licențele eliberate pentru a fi incluse în Registrul de stat al experților judiciari.

(6) Refuzul de eliberare a licenței pentru exercitarea activității de expert judiciar poate fi contestat în instanța de contencios administrativ.

Articolul 45. Conținutul licenței

(1) Licența pentru exercitarea activității de expert judiciar cuprinde:

- a) denumirea autorității de licențiere;
- b) specialitatea în care a fost calificat ca expert judiciar;
- c) seria și numărul licenței;
- d) numele și prenumele expertului judiciar;
- e) codul de identificare;
- f) numărul de înregistrare și data eliberării licenței;
- g) semnătura persoanei care a eliberat-o, certificată prin aplicarea ștampilei.

(2) Formularul licenței este document de strictă evidență.

(3) Modelul licenței se aprobă de către Ministerul Justiției.

Articolul 46. Retragera licenței

(1) Licența pentru exercitarea activității de expert judiciar se retrage în următoarele cazuri:

a) persoana a fost sancționată disciplinar prin aplicarea sancțiunii privind retragerea licenței, în conformitate cu prevederile art. 59;

b) expertul judiciar nu s-a prezentat sau a obținut calificativul „nesatisfăcător”, la evaluarea susținută în condițiile art. 55 alin. (4) și (5).

(2) Retragerea licenței se face prin ordin al persoanei care a eliberat-o, în baza deciziei Comisiei de calificare și evaluare, a Comisiei de disciplină sau, după caz, al altui act care atestă existența temeiului de retragere a licenței.

(4) Ordinul privind retragerea licenței pentru exercitarea activității de expert judiciar poate fi contestat în instanța de contencios administrativ.

Articolul 47. Legitimația și ștampila expertului judiciar

(1) Expertul judiciar care își desfășoară activitatea într-o instituție publică de expertiză judiciară își legitimează statutul prin legitimație, eliberată de instituția respectivă, iar expertul judiciar care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară – prin legitimație eliberată de Ministerul Justiției.

(2) Legitimația se eliberează expertului judiciar doar după angajarea în funcția de expert în cadrul instituției publice de expertiză judiciară în care urmează să-și desfășoare activitatea, sau, corespunzător, după înregistrarea biroului de expertiză judiciară.

(3) Expertul judiciar care își desfășoară activitatea într-o instituție publică de expertiză judiciară, la certificarea rapoartelor de expertiză judiciară, aplică ștampila proprie.

(4) Modelul legitimației și ștampilei de expert judiciar care își desfășoară activitatea într-o instituție publică de expertiză judiciară se aprobă de fiecare instituție.

(5) Modelul legitimației și ștampilei pentru experții judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară se aprobă de Ministerul Justiției.

Articolul 48. Dosarul personal al expertului judiciar

(1) Instituțiile publice de expertiză judiciară păstrează dosarele personale ale experților judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul lor. Dosarele personale ale experților judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară se păstrează de către Ministerul Justiției.

(2) Dosarul personal al expertului judiciar include:

a) actele reflectate la art. 43 alin. (2) și cererea de eliberare a licenței;

b) copia licenței;

c) copia certificatului de înregistrare a biroului de expertiză judiciară, pentru experții judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară;

d) rapoartele de activitate anuale, pentru experții judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară;

e) cererile de suspendare a activității de expert judiciar;

f) informații privind rezultatele evaluărilor la care a fost supus;

g) informații cu privire la încălcările în activitate în activitatea de expertiză judiciară și sancțiunile aplicate, precum și alte informații relevante.

Articolul 49. Registrul de stat al experților judiciari

Evidența experților judiciari este ținută de Ministerul Justiției prin Registrul de stat al experților judiciari, care cuprinde următoarele informații:

a) prenumele, numele expertului judiciar;

b) codul de identificare, pentru experții judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară;

c) numărul de înregistrare a licenței;

- d) data eliberării licenței;
- f) specialitatea în care a primit calificarea de expert judiciar;
- g) gradul de calificare a expertului judiciar;
- h) instituția publică de expertiză judiciară sau biroul de expertiză judiciară în care activează.

Articolul 50. Incompatibilități pentru exercitarea activității de expert judiciar

(1) Expertul judiciar nu-și poate desfășura activitatea concomitent ca angajat într-o instituție publică de expertiză judiciară și în cadrul unui birou de expertiză judiciară.

(2) Expertul judiciar antrenat în activități care încalcă prevederile alin. (1) este obligat, în termen de 30 zile calendaristice de la data la care a constatat situația de incompatibilitate, să înceteze activitatea incompatibilă cu funcția sa sau, după caz, să depună cerere de excludere din profesia de expert judiciar. Dacă în termenul menționat expertul judiciar nu întreprinde acțiuni în vederea eliminării incompatibilității, acestuia i se retrage licența de expert judiciar pentru toate specialitățile în care este calificat ca expert judiciar.

Articolul 51. Drepturile expertului judiciar

(1) Expertul judiciar are următoarele drepturi:

a) să ia cunoștință, în condițiile legii, de materialele dosarului și să solicite ordonatorului expertizei materiale suplimentare necesare pentru întocmirea raportului de expertiză;

b) să ceară explicații ordonatorului expertizei cu privire la anumite fapte ori împrejurări ale cauzei, necesare efectuării expertizei;

c) să indice în raportul de expertiză existența unor circumstanțe importante pentru cauză, în privința cărora nu au fost formulate întrebări;

d) să asiste, cu permisiunea ordonatorului expertizei judiciare, la efectuarea acțiunilor de procedură și să înainteze demersuri referitor la obiectul expertizei;

e) să atace, în condițiile legii, acțiunile ordonatorului expertizei, dacă prin acestea se încalcă drepturile expertului judiciar;

f) să ceară dispunerea unei expertize în comisie sau a unei expertize complexe;

g) să-și expună obiecțiile privind interpretarea greșită a concluziilor din raportul de expertiză de către participanții la proces;

h) să fie remunerat suplimentar, în condițiile legii, pentru efectuarea expertizei judiciare dispuse în afara programului de lucru și în afara instituției în care este angajat;

i) să ceară, în cadrul procesului judiciar în care a fost dispusă și efectuată expertiza judiciară, recuperarea cheltuielilor suportate din cont propriu în legătură cu efectuarea acesteia;

j) să solicite ordonatorului expertizei asigurarea securității sale, în cazurile când părțile sunt admise să participe la investigațiile sale și există un pericol pentru viața și sănătatea expertului judiciar;

k) să ceară ordonatorului expertizei asigurarea deplasării sale spre obiectul cercetării și înapoi sau acoperirea cheltuielilor pentru deplasare, accesul liber la obiectul respectiv.

(2) Expertul judiciar beneficiază și de alte drepturi prevăzute de legislația de procedură.

(3) Expertul judiciar poate fi antrenat în calitate de specialist la efectuarea unor acțiuni procesuale prevăzute de Codul de procedură penală. Pe una și aceeași cauză el poate participa doar în calitate de expert sau doar în calitate de specialist, cu excepția cazurilor de participare a medicului legist la examinarea exterioră a cadavrului la fața locului și a cazurilor de participare a specialiștilor în materie la cercetarea exploziilor și la demontarea dispozitivelor explozive.

Articolul 52. Obligațiile expertului judiciar

(1) Expertul judiciar este obligat:

- a) să efectueze expertiza în termene rezonabile;
  - b) să comunice rezultatele expertizei doar ordonatorului expertizei;
  - c) să nu distrugă obiectele examinate ori să le modifice substanțial caracteristicile fără consimțământul scris al ordonatorului expertizei;
  - d) să asigure integritatea maximă a obiectelor și materialelor examinate;
  - e) să efectueze cercetări complete, în baza cărora să prezinte concluzii întemeiate și obiective;
  - f) să se prezinte în fața ordonatorului expertizei pentru a da explicații cu privire la conținutul raportului de expertiză;
  - g) să se abțină de la efectuarea expertizei, în cazul în care există temeuri de recuzare, conform legislației de procedură;
  - h) să se opună și să nu admită orice încercare de influență asupra sa în scopul întocmirii raportului de expertiză în favoarea unuia dintre participanții la proces sau în interesul altor persoane.
  - i) să nu divulge informațiile de care a luat cunoștință în legătură cu efectuarea expertizei;
  - j) să remită raportul de expertiză, obiectele supuse examinării și materialele dosarului ordonatorului expertizei;
  - k) să refuze efectuarea expertizei în condițiile prevederilor art. 53 al prezentei legi.
- (2) Expertul judiciar are și alte obligații stabilite de legislația de procedură.

Articolul 53. Refuzul efectuării expertizei judiciare

(1) Expertul judiciar poate să refuze efectuarea expertizei judiciare în următoarele cazuri:

- a) a fost încălcată procedura de dispunere a expertizei judiciare;
- b) întrebările prezentate spre soluționare depășesc competența sa sau se constată că realizările științei și tehnicii nu permit soluționarea lor;
- c) materialele prezentate pentru efectuarea expertizei sunt insuficiente;
- d) expertul judiciar nu dispune de condiții, metodologii și mijloace tehnice necesare pentru efectuarea cercetărilor;
- e) există un pericol pentru viața și sănătatea expertului judiciar, care depășește limitele riscului profesional;
- f) nu este asigurat accesul liber la obiectul expertizei sau condiții necesare pentru efectuarea expertizei;
- g) nu a fost achitată taxa pentru serviciile de efectuare a expertizei;
- h) nu există vreunul din temeiurile prevăzute la art. 29 alin. (3), în cazul dispunerii expertizei judiciare repetate.

(2) În cazul existenței unuia din motivele prevăzute la alin. (1) al prezentului articol, ordonatorul expertizei se informează despre refuzul efectuării expertizei judiciare, motivele care au stat la baza acestui refuz și despre necesitatea ridicării de către acesta a materialele prezentate pentru efectuarea expertizei.

Articolul 54. Formarea continuă a experților judiciari

(1) Fiecare expert judiciar, indiferent de forma de organizare a activității sale, participă, anual la cursuri de formare continuă durată cărora este de cel puțin 40 de ore și care presupun perfecționarea, atât în materia legislației privind expertiza judiciară, cât și în specialitatea în care persoana este calificată ca expert judiciar.

(2) Formarea continuă a expertului judiciar poate fi realizată în cadrul Institutul Național al Justiției, Academiei „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne, Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, în cadrul unei alte instituții de expertiză judiciară acreditată din Republica Moldova sau dintr-un alt stat.

(3) Cursurile de formare continuă pot fi realizate prin diferite forme, organizate în țară sau în străinătate, inclusiv, cursuri de instruire de diferită durată, stagii, seminare, ateliere, instruire la distanță, conferințe, mese rotunde etc. și alte forme de dezvoltare profesională.

(3) Formarea continuă a experților judiciari care activează în cadrul unei instituții publice de expertiză judiciară se asigură de către instituția de expertiză corespunzătoare. Formarea continuă a experților judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară se desfășoară în bază de contract cu Institutul Național al Justiției sau, după caz, cu o altă instituție, conform alin. (2), responsabilitatea pentru urmarea cursurilor respective fiind personală.

(4) Controlul urmăririi cursurilor de formare continuă de către experții judiciari îl efectuează instituția publică de expertiză judiciară în care activează expertul judiciar. Controlul urmăririi cursurilor de formare inițială și continuă de către experții judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară îl efectuează Ministerul Justiției.

(5) În cazul în care expertul judiciar nu urmează cursurile de formare continuă, conform programului stabilit, acesta nu poate fi apreciat cu calificativul „foarte bine” în rezultatul evaluării performanțelor și nu poate primi un grad de calificare superior celui pe care îl deține la momentul evaluării.

Articolul 55. Evaluarea performanțelor experților judiciari

(1) Activitatea și performanțele experților judiciari se supun evaluării periodice în scopul stabilirii gradului de corespundere a experților judiciari calității pe care o dețin, a nivelului de cunoștințe și aptitudini profesionale ale experților judiciari, a abilităților de aplicare a cunoștințelor teoretice de către aceștia, identificării deficiențelor și aspectelor forte în activitatea experților judiciari, precum și sporirii eficienței activității experților .

(2) Evaluarea performanțelor se realizează, în mod ordinar, o dată la 5 ani de către Comisia de calificare și evaluare în rezultatul căreia, expertului judiciar i se atribuie unul din următoarele calificative: „nesatisfăcător” „satisfăcător”, „bine”, „foarte bine”.

(3) Expertului judiciar care nu s-a prezentat nemotivat la evaluarea ordinară sau care a obținut calificativul „nesatisfăcător” i se retrage licența de expert judiciar în specializarea respectivă.

(4) Rezultatele evaluării extraordinare pot fi contestate în termen de 10 zile lucrătoare de la data la care acestea au fost făcute publice, cererea de contestație depunându-se la conducătorul instituției publice de expertiză judiciară sau, în cazul experților judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară, la Ministerul Justiției.

(5) Expertul judiciar care a contestat rezultatele evaluării ordinare este supus evaluării extraordinare în termen de cel puțin 3 luni de la data desfășurării evaluării ordinare.

(6) Expertul judiciar poate fi supus evaluării performanțelor în mod extraordinar, înainte de expirarea a 5 ani de la ultima evaluare, în următoarele cazuri:

- a) la angajare într-o instituție publică de expertiză judiciară, dacă a activat anterior în cadrul unui birou de expertiză judiciară și de la ultima evaluare au trecut mai mult de 2 ani;
- b) a contestat rezultatul evaluării ordinare;
- c) nu s-a prezentat motivat la evaluarea ordinară;
- d) în cazul identificării încălcărilor metodologiei de efectuare a expertizei judiciare.

(7) Expertul judiciar care nu s-a prezentat motivat la evaluarea ordinară și expertul judiciar care contestă rezultatele evaluării ordinare, în cazul în care a obținut calificativul

„nesatisfăcător”, nu poate efectua individual expertize judiciare în perioada dintre evaluarea ordinară care a avut loc și evaluarea extraordinară ce urmează să se desfășoare.

(8) Expertul judiciar care a obținut calificativul „nesatisfăcător” la evaluarea ordinară sau la evaluarea extraordinară organizată în condițiile alin. (4) este supus unei noi evaluări extraordinare la expirarea unui an de la data evaluării ordinare. Dacă, în rezultatul acestei evaluări, expertul judiciar obține, de asemenea, calificativul „nesatisfăcător”, acestuia i se retrage calitatea de expert judiciar în specialitatea respectivă.

(9) Procedura și criteriile de evaluare a performanțelor experților judiciari se stabilesc prin regulamentul aprobat prin ordin comun al ministrului justiției și conducătorilor instituțiilor publice de expertiză judiciară.

Articolul 56. Gradele de calificare a experților judiciari

(1) Pentru atitudine profesionistă și rezultate înalte obținute la evaluarea performanțelor, expertului judiciar i se conferă de către Comisia de calificare și evaluare, următoarele grade de calificare:

- a) expert judiciar de categorie superioară;
- b) expert judiciar de categoria întâi;
- c) expert judiciar de categoria a doua;
- d) expert judiciar de categoria a treia.

(2) Gradul de calificare de expert judiciar de categoria a treia se acordă la obținerea calificării de expert judiciar în specialitatea solicitată.

(3) Conferirea gradului de calificare imediat superior se face dacă expertul a obținut calificativul „foarte bine” la evaluarea performanțelor sau calificativul „bine” la ultimele 2 evaluări ale performanțelor.

(4) Modul și criteriile de acordare a gradelor de calificare se stabilesc prin regulamentul prevăzut la art. 55 alin. (6).

CAPITOLUL V.

Răspunderea expertului judiciar

Articolul 57. Răspunderea disciplinară a expertului judiciar

(1) Pentru încălcarea prevederilor legislației cu privire la expertiza judiciară, a unor norme ale Codului deontologic, pentru pagubele materiale pricinuite, contravențiile sau infracțiunile săvârșite în timpul serviciului sau în legătură cu exercitarea atribuțiilor sale, expertul judiciar poartă răspundere disciplinară, civilă, contravențională, penală, după caz.

(2) Atragerea expertului judiciar la răspundere disciplinară pentru abateri disciplinare ce vizează activitatea de expertiză judiciară se face în conformitate cu prezenta lege.

Articolul 58. Abaterile disciplinare

Constituie abateri disciplinare ale expertului judiciar:

- a) nerespectarea secretului profesional;
- b) săvârșirea unor fapte care aduc atingere onoarei și probității profesionale ori bunelor moravuri;
- c) neprezentarea raportului de expertiză judiciară în termenul stabilit fără motive întemeiate;
- d) tergiversarea sistematică și atitudinea neglijentă în activitatea de efectuare a expertizei judiciare;
- e) refuzul nemotivat de a efectua expertiza judiciară,

- f) efectuarea unei expertize judiciare într-un domeniu în care nu deține calificarea de expert judiciar;
- g) absența nejustificată de la birou mai mult de două zile lucrătoare consecutive, pentru experții judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară;
- h) nerespectarea obligațiilor prevăzute la art. 52 din prezenta lege;
- i) refuzul nejustificat de a îndeplini obligațiile profesionale;
- j) constatarea săvârșirii unor acțiuni ilegale ale expertului judiciar la obținerea licenței;
- k) desfășurarea activității de expertiză judiciară într-o altă formă organizatorică decât cele prevăzute de prezenta lege;
- l) efectuarea de expertize judiciare în perioada de suspendare a activității;
- m) lipsa arhivei rapoartelor de expertiză sau ținerea arhivei cu încălcarea prevederilor art. 39;
- n) neprezentarea rapoartelor anuale de activitate, pentru experții judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară.

Articolul 59. Sancțiunile disciplinare

(1) Pentru comiterea abaterilor disciplinare, expertului judiciar îi pot fi aplicate următoarele sancțiuni disciplinare:

- a) avertisment;
- b) muștrare;
- c) amendă în mărime de la 30 la 300 unități convenționale;
- d) suspendarea activității pe o perioadă de până la 6 luni;
- e) retragerea licenței de expert judiciar.

(2) La aplicarea sancțiunii disciplinare se ține cont de gravitatea abaterii disciplinare, de circumstanțele în care a fost comisă aceasta, de activitatea și comportamentul expertului judiciar.

(3) Pentru abaterile disciplinare prevăzute la art. 58 lit. f), j), k), l) se aplică sancțiunea retragerii licenței de expert judiciar, pentru toate domeniile de specialitate în care o deține.

(4) Sancțiunea disciplinară poate fi aplicată nu mai târziu de 6 luni de la data constatării abaterii disciplinare și nu mai târziu de un an de la data comiterii ei. În termenele indicate nu se include durata procedurii penale, perioada aflării în concediu de odihnă anual sau în concediu medical. În cazul în care dintr-o hotărâre definitivă a unei instanțe judecătorești naționale sau internaționale rezultă săvârșirea unei abateri disciplinare, sancțiunea disciplinară se aplică în termen de un an de la data devenirii definitive a hotărârii instanței judecătorești naționale sau internaționale.

(5) Dacă în decursul unui an de la data aplicării sancțiunii disciplinare expertul judiciar sancționat nu comite o nouă abatere, se consideră că acesta nu a fost supus sancțiunii disciplinare.

Articolul 60. Procedura de tragere la răspundere disciplinară

(1) Procedura disciplinară poate fi inițiată în temeiul plîngerii motivate în scris a oricărei persoane care se consideră afectată în drepturi prin acțiunile expertului judiciar, precum și a sesizării motivate a ministrului justiției, conducătorului instituției publice de expertiză judiciară, a părților în proces.

(2) Aplicarea sancțiunii disciplinare expertului judiciar, indiferent de forma de organizare a activității sale, se face prin hotărâre a Comisiei de disciplină a experților judiciari (denumită în continuare - Comisia de disciplină), conform procedurii prevăzute de prezenta lege.

(3) Sancțiunile prevăzute la art. 59 alin. (1) lit. d) și e) se aplică prin ordin al conducătorului instituției publice de expertiză judiciară în care activează expertul judiciar sau, pentru experții judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară, de către ministrul justiției în temeiul hotărârii Comisiei de disciplină.

(4) Copia hotărârii redactate a Comisiei de disciplină se transmite, în termen de 5 zile lucrătoare de la data pronunțării acesteia, instituției publice de expertiză judiciară în care activează expertul judiciar sau, respectiv, Ministerului Justiției, precum și expertului judiciar vizat.

(5) Actul prin care s-a aplicat sancțiunea disciplinară poate fi contestat în instanța de judecată în ordinea contenciosului administrativ.

Articolul 61. Comisia de disciplină

(1) Comisia de disciplină se constituie pe lângă Ministerul Justiției și are drept scop examinarea cazurilor și sancționarea disciplinară a experților judiciari, indiferent de forma de organizare a activității lor, la solicitarea ministrului justiției, a părților în procesul judiciar, precum și la solicitarea unor alte persoane interesate.

(2) Comisia de disciplină se constituie prin ordin al ministrului justiției și este formată din 7 membri cu un mandat de 4 ani: 4 experți judiciari, câte unul din fiecare instituție publică de expertiză judiciară, un reprezentant al societății civile și 2 experți judiciari din rândul celor care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară. Experții judiciari din rândul celor care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară și reprezentantul societății civile sunt selectați, prin concurs, de către ministrul justiției.

(3) Prin ordinul de constituire a Comisiei de disciplină sînt desemnați și 7 membri supleanți ai membrilor permanenți ai Comisiei de disciplină, conform distribuției prevăzute la alin. (2).

(4) Secretariatul Comisiei de disciplină este asigurat de către Ministerul Justiției, secretarul acesteia fiind desemnat prin ordin al ministrului justiției.

(5) Experții judiciari cărora le-au fost aplicate sancțiuni disciplinare în ultimii 3 ani nu pot fi membri ai Comisiei de disciplină.

(6) Dacă unul dintre membrii Comisiei de disciplină este subiect al procedurii disciplinare, acesta va fi substituit de un membru supleant.

(7) Ședința Comisiei de disciplină este deliberativă dacă la ea participă 5 membri. Deciziile Comisiei de disciplină se adoptă cu votul majorității membrilor comisiei.

(8) Membrii Comisiei de disciplină sînt obligați să păstreze secretul deliberărilor și să nu dezvăluie nici o opinie exprimată pe parcursul procedurii disciplinare.

(9) Comisia de disciplină activează în baza regulamentului de activitate aprobat de ministrul justiției.

Articolul 62. Procedura disciplinară în cadrul Comisiei de disciplină

(1) Solicitarea de intentare a procedurii disciplinare împotriva unui expert judiciar se întocmește conform prevederilor art. 60 alin. (1), se adresează Comisiei de disciplină și se depune la Ministerul Justiției.

(2) În cel mult 5 zile lucrătoare de la înregistrarea solicitării, se numește data examinării ei, care se comunică solicitantului, expertului judiciar și membrilor Comisiei de disciplină. Copia de pe solicitare și materialele care o însoțesc se remit expertului judiciar vizat și membrilor Comisiei de disciplină cu cel puțin 15 zile calendaristice înainte de data examinării cauzei.

(3) Ședințele Comisiei de disciplină sunt publice, cu excepția cazului când, în scopul protejării informațiilor cu acces limitat, comisia decide prin hotărâre că ședința sau o parte a acesteia urmează a fi închisă.

(4) Cauza disciplinară se examinează cu participarea obligatorie a expertului judiciar vizat în cauza disciplinară. La examinarea cauzei este obligatorie citarea persoanei care a depus sesizarea sau a reprezentantul acesteia.

(5) La examinarea cauzei disciplinare expertul judiciar poate fi reprezentat sau asistat de un avocat sau de o altă persoană aleasă de el în calitate de reprezentant. Neprezentarea fără motive a expertului judiciar la ședința Comisiei de disciplină la care se examinează cauza disciplinară nu împiedică examinarea acesteia.

(6) Secretarul Comisiei de disciplină asigură accesul expertului judiciar și persoanei care a depus sesizarea, precum și al reprezentanților acestora, la toate documentele referitoare la caz.

(7) În ședințele Comisiei de disciplină pot fi chemați și audiați martori.

(8) Urmare a examinării solicitării de intentare a procedurii disciplinare, Comisia de disciplină pronunță dispozitivul hotărârii prin care constată sau nu abaterea disciplinară și stabilește, după caz, sancțiunea. Sub sancțiunea nulității, dispozitivul se pronunță în mod public și trebuie să fie motivată.

CAPITOLUL VI.

Suspendarea și încetarea activității expertului judiciar

Articolul 63. Suspendarea activității expertului judiciar

(1) Activitatea expertului judiciar se suspendă în următoarele cazuri:

- a) există o stare de incompatibilitate, pe durata existenței acesteia;
- b) aflării în concediu de maternitate, concediu parțial plătit pentru îngrijirea copilului pînă la vîrsta de 3 ani sau în concediu suplimentar neplătit pentru îngrijirea copilului în vîrstă de la 3 la 6 ani, pe perioada concediului;
- c) participării la campanie electorală în calitate de candidat pentru o autoritate publică sau pentru autoritatea administrației publice locale, pe perioada campaniei electorale;
- d) incapacității temporare de muncă cu o durată mai mare de 4 luni consecutive, dar care nu poate depăși un an;
- e) aplicării sancțiunii disciplinare, conform prevederilor prezentei legi, pe perioada stabilită în hotărîrea disciplinară;
- f) aplicării unei măsuri preventive sub formă de arest preventiv sau de arest la domiciliu, pe perioada măsurii, conform hotărîrii instanței de judecată.
- g) la demersul procurorului în cadrul unui proces penal, depus în condițiile stabilite de Codul de procedură penală al Republicii Moldova;
- h) eliberării din instituția publică de expertiză judiciară, pînă la înregistrarea ca expert judiciar în cadrul unui birou de expertiză judiciară, dar nu mai mult de termenul prevăzut la art. 65 alin. (6) .

(2) Suspendarea activității experților judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul unei instituții publice de expertiză judiciară se dispune, inclusiv, în temeiurile și condițiile prevăzute de Codul muncii al Republicii Moldova.

(3) Suspendarea activității experților judiciari se dispune prin ordin al conducătorului instituției publice de expertiză judiciară sau, după caz, al ministrului justiției, cu efectuarea înscrierilor corespunzătoare în Registrul de stat al experților judiciari.

(4) În cazul în care suspendarea activității experților judiciari se dispune prin ordin al conducătorului instituției publice de expertiză judiciară, acesta, în termen de 3 zile lucrătoare,

informează Ministerul Justiției pentru efectuarea înscrierilor în Registrul de stat al experților judiciari.

Articolul 64. Pierderea calității de expert judiciar

(1) Pierderea calității de expert judiciar intervine în următoarele cazuri:

- a) retragerii licenței conform prevederilor art. 46 alin. (1);
- b) rămînerii definitive a actului prin care s-a constatat starea de incompatibilitate prevăzută la art. 50;
- c) demisiei din instituția publică de expertiză judiciară și nedepunerea în termenul prevăzut la art. 65 alin. (6) a solicitării de înregistrare în calitate de expert judiciar în cadrul unui birou de expertiză judiciară;
- d) la cerere, prin renunțare făcută în scris și depusă la Ministerul Justiției;
- e) alegerii într-o funcție electivă într-o autoritate publică sau într-o autoritate a administrației publice locale;
- f) devenirii irevocabile a hotărîrii prin care se constată vinovăția în comiterea cu intenție a unei infracțiuni;
- g) rămînerii definitive a hotărîrii judecătorești privind limitarea sau lipsirea de capacitatea de exercițiu;
- h) survenirii incapacității de muncă, constată prin certificat medical;
- i) pierderii cetățeniei Republicii Moldova;
- j) declarării prin hotărîre judecătorească definitivă ca fiind dispărut fără urmă;
- k) decesului sau declarării prin hotărîre judecătorească definitivă a decesului expertului judiciar.

(2) În cazurile prevăzute la alin. (1) lit. b) – k), licența pentru exercitarea activității de expert judiciar se retrage din oficiu, prin ordin al conducătorului instituției publice de expertiză judiciară în care activează expertul judiciar, sau al ministrului justiției, în cazul expertului judiciar care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară.

(3) În cazul survenirii decesului sau declarării decesului expertului judiciar, se ia act prin ordin emis corespunzător alin. (2).

(4) Ordinul emis în conformitate cu prevederile alin. (2) sau (3) poate fi contestat în instanța de contencios administrativ.

(5) În cazurile prevăzute la alin. (2) și (3), persoana este radiată din Registrul de stat al experților judiciari.

(6) Copia ordinului de retragere a licenței emis de către conducătorii instituțiilor publice de expertiză judiciară se transmite Ministerului Justiției.

CAPITOLUL VII.

Organizarea activității în domeniul expertizei judiciare.

Competența funcțională în domeniul expertizei judiciare

Articolul 65. Formele de organizare a activității de expertiză judiciară

(1) Experții judiciari își desfășoară activitatea în cadrul instituțiilor publice de expertiză judiciară sau în cadrul birourilor de expertiză judiciară.

(2) Toate instituțiile publice de expertiză judiciară activează în baza propriilor regulamente, aprobate de Guvern.

(4) Centrul Național de Expertize Judiciare reprezintă o instituție coordonatoare a practicii în domeniul expertizei judiciare.

(5) Activitatea experților judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară se organizează și se desfășoară în conformitate cu prevederile prezentei legi și a altor acte normative adoptate în vederea executării prezentei legi.

(6) Expertul judiciar eliberat din instituția publică de expertiză judiciară poate, în termen de un an de la eliberare, să solicite înregistrarea uneia din formele de organizare a activității prevăzute la art. 68 alin. (1) lit. b) și c) din prezenta lege.

(7) La eliberarea expertului din instituția publică de expertiză judiciară, aceasta informează Ministerul Justiției, pentru a face înscrierile corespunzătoare în Registrul de stat al experților judiciari.

(8) În perioada de după eliberare din instituția publică de expertiză judiciară până la înregistrarea uneia din formele de organizare a activității prevăzute la art. 68 alin. (1) lit. b) și c) din prezenta lege, activitatea expertului judiciar se consideră suspendată de drept.

(9) Prevederile alin. (6) - (8) nu se aplică expertului judiciar eliberat din instituția publică de expertiză judiciară în temeiul hotărârii de aplicare a sancțiunii disciplinare indicate la art. 59 lit. e).

Articolul 66. Competențele instituțiilor publice de expertiză judiciară

Instituțiile publice de expertiză judiciară efectuează expertize judiciare în cadrul procesului judiciar, conform nomenclatorului expertizelor judiciare, aprobat de Guvern.

Articolul 67. Domeniile de competență a experților judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară

Experții judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară sunt abilitați cu dreptul de efectuare a expertizelor judiciare în diverse domenii de specialitate, cu excepția următoarelor genuri expertize: psihiatrico-legală a persoanelor, medico-legală în cauzele penale, balistică, tehnico-explozivă, drogurilor și substanțelor psihotrope, a bancnotelor și hârtiilor de valoare.

Articolul 68. Formele de organizare a activității experților judiciari

(1) Expertul judiciar își poate exercita activitatea în una din următoarele forme de organizare:

- a) în calitate de angajat în cadrul unei instituții publice de expertiză judiciară;
- b) în cadrul unui birou individual de expertiză judiciară;
- c) în cadrul unui birou asociat de expertiză judiciară.

(2) Expertul judiciar poate fi fondator și/sau asociat doar într-un singur birou de expertiză judiciară.

(3) Denumirea biroului individual de expertiză judiciară include, în mod obligatoriu, prenumele și numele expertului judiciar care l-a fondat. Biroul asociat de expertiză judiciară poate avea denumire.

(4) Dizolvarea biroului individual sau asociat de expertiză judiciară se efectuează în conformitate cu legislația civilă.

(5) Biroul individual și biroul asociat de expertiză judiciară țin Registrul contractelor de prestare a serviciilor de efectuare a expertizelor judiciare, încheiate cu solicitanții de expertize.

(6) Birourile de expertiză judiciară activează în condiții juridice și economice egale și nu pot fi discriminate unul față de altul sub aspect financiar, fiscal ori de altă natură.

(7) Condițiile de amenajare a birourilor de expertiză judiciară sunt stabilite prin ordin al ministrului justiției.

Articolul 69. Biroul individual de expertiză judiciară

(1) În biroul individual de expertiză judiciară își desfășoară activitatea un singur expert judiciar, care este și fondatorul biroului.

(2) Biroul individual de expertiză judiciară activează și se prezintă în raporturile juridice ca persoană fizică.

Articolul 70. Biroul asociat de expertiză judiciară

(1) Biroul asociat de expertiză judiciară poate fi fondat de doi sau mai mulți experți judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară și are statut de persoană juridică.

(2) Biroul asociat de expertiză judiciară dispune de cont în bancă și de ștampilă.

(3) Pe ștampila biroului asociat de expertiză judiciară este imprimată denumirea completă a acestuia și numărul de înregistrare din Registrul de stat al experților judiciari.

(4) Raporturile dintre experții judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară din cadrul biroului asociat de expertiză judiciară sînt reglementate prin contract.

(5) În cadrul biroului asociat de expertiză judiciară, experții judiciari își desfășoară independent activitatea și poartă răspundere personală pentru expertizele efectuate.

(6) Membrii biroului asociat de expertiză judiciară numesc un conducător al biroului, ales din rîndurile lor sau o persoană terță, care se va ocupa de conducerea și organizarea activității biroului.

Articolul 71. Înregistrarea birourilor de expertiză judiciară

(1) Înregistrarea și evidența birourilor de expertiză judiciară se face de către Ministerul Justiției.

(2) Expertul judiciar poate participa la înregistrarea unui birou de expertiză judiciară în calitate fondator sau asociat doar după confirmarea, deținerii dreptului de folosință a unui laborator autorizat și specializat, care să asigure desfășurarea activității conform specialității de expertiză judiciară pentru care a fost calificat.

(3) Birourile de expertiză judiciară se înregistrează în termen de 10 zile lucrătoare de la data depunerii următoarelor acte:

a) cererea de înregistrare, cu indicarea sediului biroului și a datelor de contact (număr de telefon, fax și adresă electronică);

b) declarația de fondare a biroului individual sau a biroului asociat de expertiză judiciară, completată conform formei aprobate de Ministerul Justiției;

c) copiile actelor care confirmă adresa sediului biroului de expertiză judiciară;

d) copia licenței sau, după caz, a licențelor fondatorilor, pentru exercitarea activității de expertiză judiciară;

e) dovada deținerii dreptului de folosință a laboratorului de expertiză judiciară, conform specialității în care a fost calificat ca expert judiciar, pentru fiecare expert judiciar fondator al biroului;

e) dovada achitării taxei de înregistrare în mărimea stabilită.

(4) Înregistrarea birourilor de expertiză judiciară are loc prin includerea datelor în Registrul de stat al experților judiciari. Schimbarea denumirii, a sediului, a datelor de contact, modificarea numărului de membri, noile date, se consemnează în registru.

(5) Taxa de înregistrare a biroului de expertiză judiciară este de 20 de unități convenționale care se transferă în contul bugetului de stat.

(6) Birourilor de expertiză judiciară se eliberează certificate de înregistrare, care servesc drept teme pentru punerea la evidență fiscală, pentru deschiderea conturilor bancare și pentru confecționarea ștampilei.

(7) Refuzul de înregistrare a biroului de expertiză judiciară poate fi contestat în ordinea contenciosului administrativ.

Articolul 72. Radierea birourilor de expertiză judiciară din Registrul de stat al experților judiciari

Radierea birourilor de expertiză judiciară din Registrul de stat al experților judiciari se efectuează de către Ministerul Justiției în următoarele cazuri:

- a) la cerere, prin solicitare făcută în scris și depusă la Ministerul Justiției;
- b) ca urmare a stabilirii faptului că biroul nu corespunde condițiilor de amenajare a birourilor de expertiză judiciară;
- c) în cazul în care expertul judiciar, fondator al biroului de expertiză judiciară, nu mai deține licența de expert judiciar;
- d) în cazul pierderii dreptului de folosință a laboratorului de expertiză judiciară, de către toți experții judiciari fondatori ai biroului de expertiză judiciar.

Articolul 73. Laboratoarele de expertiză judiciară

(1) Activitatea de efectuare a expertizelor judiciare se desfășoară în cadrul laboratoarelor instituțiilor publice de expertiză judiciară, laboratoarelor publice sau private de specialitate sau în cadrul laboratoarelor private specializate de expertize judiciare (toate numite în continuare *laboratoare de expertiză judiciară*), autorizate oficial în rezultatul evaluării și acreditării conform standardelor naționale .

(2) Autorizarea laboratoarelor de expertiză judiciară presupune recunoașterea oficială a capacității și competenței tehnico-științifice a acestora de a efectua expertize judiciare la solicitarea ordonatorilor de expertiză în specialitatea de expertiză judiciară solicitată.

Articolul 74. Autorizarea laboratoarelor de expertiză judiciară

(1) Criteriile și cerințele față de laboratoarele de expertiză judiciară la evaluarea și acreditarea acestora se referă la:

- a) evaluarea capacității tehnico-materiale a laboratorului, necesară pentru a efectua expertize pe anumite specialități;
- b) verificarea îndeplinirii condițiilor legale privind autorizarea și competența experților judiciari ai laboratorului, pentru a putea efectua anumite expertize judiciare pe anumite specialități;
- c) verificarea îndeplinirii cerințelor privind asigurarea respectării circuitului documentelor, arhivarea și păstrarea lor, precum și pentru asigurarea păstrării obiectelor supuse expertizei judiciare.

(2) Procedura de autorizare a laboratoarelor de expertiză judiciară și de evaluare periodică a acestora este reglementată prin regulament aprobat de Guvern sau prin alte acte normative de specialitate.

(3) Condițiile minime pentru autorizarea laboratoarelor de expertiză judiciară sunt stabilite de Guvern.

Articolul 75. Laboratoarele private de expertiză judiciară

(1) Laboratoarele private de expertiză judiciară pot fi constituite individual, având ca fondator un expert judiciar sau un birou de expertiză judiciară sau prin asociere, având ca fondatori doi sau mai mulți experți judiciari sau birouri de expertiză judiciară și trebuie să corespundă condițiilor minime stabilite în conformitate cu prevederile art. 74 alin. (3).

(2) Procedura de fondare, autorizare și evaluare periodică, precum și activitatea laboratoarelor private de expertiză judiciară sunt reglementate prin regulamentul prevăzut la art. 74 alin. (2).

Articolul 76. Finanțarea instituțiilor publice de expertiză judiciară

Instituțiile publice de expertiză judiciară sunt finanțate din contul mijloacelor bugetului de stat și mijloacele încasate de la persoanele fizice și juridice ca plată pentru efectuarea expertizelor judiciare, cercetărilor științifice și altor lucrări, precum și alte mijloace speciale permise de legislația în vigoare.

Articolul 77. Plata pentru serviciile de efectuare a expertizei judiciare

(1) Expertiza judiciară se efectuează cu condiția achitării prealabile de către solicitant a costurilor acesteia.

(2) În cauzele penale, cheltuielile pentru efectuarea expertizei sînt achitate, de către ordonatorul expertizei judiciare, din bugetul său alocat, cu excepția cazului prevăzut la art.142 alin. (2) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova.

(3) Plata pentru expertiza judiciară dispusă în cauzele contravenționale se achită din contul mijloacelor bugetare ale ordonatorului expertizei sau din contul părții care a solicitat efectuarea expertizei.

(4) Plata expertizelor judiciare în cauzele civile se fac anticipat de către partea care a solicitat expertiza, fapt menționat în actul de dispunere a expertizei judiciare.

(5) Costurile pentru efectuarea expertizei judiciare, efectuată la solicitarea Agentului Guvernamental sau a avocatului poporului, se acoperă din contul bugetului de stat.

(6) Recuperarea cheltuielilor de judecată suportate din bugetul de stat pentru efectuarea expertizelor judiciare se face conform procedurii prevăzute de legislația de procedură.

(7) Ca excepție, în cazul situației materiale precare a solicitantului, deținerii de către acesta a gradului de invaliditate I, II sau III și sau în cazul în care acesta este beneficiar de pensie pentru limită de vîrstă, prin decizia conducătorului instituției publice de expertiză judiciară sau a expertului judiciar căruia i-a fost dispusă efectuarea expertizei judiciare, în cazul în care acesta își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară, taxele pentru expertiza judiciară pot fi reduse cu pînă la 50%.

Articolul 78. Remunerarea expertului judiciar care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară

(1) Raporturile expertului judiciar care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară cu solicitanții de expertize judiciare se stabilesc prin contract de prestări de servicii, încheiat în formă scrisă, semnat de ambele părți.

(2) Serviciile expertului judiciar se remunerează de către partea care le-a solicitat, onorariile pentru acestea fiind stabilite de comun acord al acestora și indicat în contractul prevăzut la alin. (1).

(3) Taxa încasată pentru efectuarea serviciilor sale, constituie venit al expertului judiciar care se impozitează în conformitate cu legislația fiscală. Activitatea financiară a experților care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară este supusă controlului din partea organelor competente ale statului în condițiile legii.

(4) Experții judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară sunt obligați să țină evidența contractelor încheiate cu solicitanții serviciilor lor, conform prevederilor art. 68 alin. (5), și să elibereze bonul de casă al onorariului încasat.

CAPITOLUL VIII.

Protecția de stat a expertului judiciar, asigurarea materială și socială a acestuia

Articolul 79. Protecția de stat a expertului judiciar

(1) Expertul judiciar care își desfășoară activitatea într-o instituție publică de expertiză judiciară, membrii familiei lui și averea lor se află sub protecția statului.

(2) La solicitarea expertului judiciar sau a conducătorului instituției publice de expertiză judiciară în care acesta își desfășoară activitatea, organele afacerilor interne au obligația să întreprindă măsurile de rigoare pentru asigurarea securității expertului judiciar, a membrilor familiei sale și a integrității bunurilor acestora.

(3) Expertul judiciar care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară își asigură securitatea sa, a membrilor familiei sale și integritatea bunurilor sale în mod independent.

Articolul 80. Paza instituțiilor publice de expertiză judiciară

Paza localurilor și a bunurilor instituțiilor publice de expertiză judiciară este asigurată, din contul bugetului de stat, de către subdiviziunile specializate ale Ministerului Afacerilor Interne.

Articolul 81. Salarizarea experților judiciari care activează în instituții publice de expertiză judiciară

(1) Experții judiciari angajați ai instituțiilor publice de expertiză judiciară sînt salarizați în condițiile și în modul stabilite de Legea nr.355-XVI din 23 decembrie 2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar.

(2) Salarizarea și alte drepturi cuvenite experților judiciari din cadrul Ministerului Afacerilor Interne și Centrului Național Anticorupție se asigură în conformitate cu legislația specială care reglementează statutul angajaților din cadrul acestor instituții.

Capitolul IX.

Colaborarea internațională în activitatea de expertiză judiciară

Articolul 82. Efectuarea expertizelor judiciare la solicitarea autorităților competente ale statelor străine

(1) Expertizele judiciare, la solicitarea autorităților competente ale statelor străine, se efectuează în modul stabilit de legislația de procedură și de tratatele, acordurile și convențiile internaționale la care Republica Moldova este parte.

(2) Plata expertizelor se efectuează de către solicitant, în temeiul înțelegerii dintre solicitant și executorul expertizei judiciare.

Articolul 83. Participarea specialiștilor din alte țări la efectuarea expertizelor judiciare

(1) În caz de necesitate, conducătorul instituției de expertiză judiciară sau expertul judiciar care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară care efectuează expertiza au dreptul, cu acordul ordonatorului expertizei, să coopteze experți sau specialiști calificați din alte state pentru efectuarea cercetărilor în comisie. Comisia mixtă de experți efectuează expertizele judiciare în conformitate cu legislația privind expertiza judiciară a Republicii Moldova.

(2) Plata pentru participarea experților sau specialiștilor străini la efectuarea expertizei judiciare se face de către solicitantul expertizei.

Articolul 84. Colaborarea științifică internațională

Instituțiile de expertiză judiciară, precum și experții judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară pot stabili relații de cooperare științifică cu instituțiile de profil din alte state în baza tratatelor, acordurilor și convențiilor internaționale.

Capitolul X.

Dispoziții finale și tranzitorii

Articolul 85.

(1) Experții judiciari privați calificați în temeiul Legii nr. 1086-XIV din 23 iunie 2000 cu privire la expertiza judiciară, constatările tehnico-științifice și medico-legale sunt obligați în decurs de trei luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi să-și organizeze activitatea în una din formele prevăzute la art. 70.

(2) Nerespectarea prevederilor alin. (1) al prezentului articol, servește drept temei pentru pierderea calității de expert judiciar și radierea acestuia din Registrul de stat al experților judiciari.

Articolul 86.

(1) Prezenta lege intră în vigoare la 6 luni de la data publicării.

(2) Guvernul:

1) în termen de 3 luni de la data publicării prezentei legi va prezenta Parlamentului propuneri pentru aducerea legislației în vigoare în concordanță cu prezenta lege;

2) pînă la data intrării în vigoare a prezentei legi:

a) va aduce actele sale normative în concordanță cu aceasta;

b) va asigura elaborarea actelor normative care vor reglementa aplicarea prezentului cod;

c) va aloca mijloace financiare pentru crearea în cadrul Ministerului Justiției a unei subdiviziuni care să asigure coordonarea activității experților judiciari.

(3) La data intrării în vigoare a prezentei legi, se abrogă Legea nr. 1086-XV din 23 iunie 2000 cu privire la expertiza judiciară, constatările tehnic-științifice și medico-legale.

(4) Instituțiile publice de expertiză judiciară și experții judiciari privați, incluși în Registrul de stat al experților judiciari la momentul intrării în vigoare a prezentei legi, vor asigura:

a) în termen de 5 ani de la intrarea în vigoare a prezentei legi, evaluarea și acreditarea laboratoarelor de expertiză judiciară în care își efectuează activitatea;

b) în termen de 2 ani de la intrarea în vigoare a prezentei legi, elaborarea și aprobarea metodologiilor de efectuarea expertizelor judiciare, conform specialității de expertiză judiciară pe care sunt autorizați să o efectueze.

(5) Prevederile de la art. 36 alin. (2) lit. a), pentru persoanele indicate la alin. (4) al prezentului articol, intră în vigoare în termen de 5 ani de la publicarea prezentei legi.

(6) Prevederile de la art. 36 alin. (2) lit. d) intră în vigoare în termen de un an de la publicarea prezentei legi.